

Ruusmäe noorteklubi: kohaliku elu edendaja aastast 2004

2018. aasta BMW-de päeval moodustati staadionile raudruunadest EV100 kujutis.
Foto: Siim Loos

Viisteist aastat tagasi loodud Ruusmäe noorteklubi on end aastate jooksul kogukonnas tublisti teostanud ja tõestanud, nii et möödunud aasta tegevustega jõuti punkti, kus neid peeti valla kohaliku elu edendaja aunimetuse vääriliseks. Tiitliks andis suurima tõuke 2018. aasta sügisel vanas sepikojas avatud hubane noortekoda, mille ehitus sai teoks just nimelt tänu Ruusmäe noorteklubi eestvedamisele. Varem pesitseti rahvamajas ja ka siis polnud elul miskit viga, kuid päris oma maja oli Ruusmäe noorte unistustes juba ammu ja ka vanale sepikojale oli juba pikka aega tagasi pilk peale pandud – esimene rahastustaotlus esitati juba kümme aastat tagasi, kuid siis ei õnnestunud toetust saada. Kolmandal katsel aastal 2017 oli projekt edukas, renoveerimiseks saadi toetust Võrumaa Partnerluskogu kaudu Leaderi programmist, omaosaluse ning nõu ja jõuga aitasid ka nii endine Haanja kui praegune Rõuge vald. Projekti eestvedaja, noorteklubi juhatuse liige Sirje Pärnapuu kiidab suurepäraselt koostööd ehitajaga – meie oma valla ettevõtte OÜ Pasimare – tänu nende osavõtlikkusele ja heale maitsele on Ruusmäe noortemaja praegu selline hea ja hubane koht, kuhu kõigil on hea tulla. Ehitusjärelevalvet tegi Jüri Org, kohalik inimene, kes oli samuti südamega asja juures ning aitas kogu ehitusprotsessi kiiresti ja sujuvalt finišisse tüürida. 2004. aastal klubi asutades oli liikmeid üle neljakümne ja praegu üle kolmekümne. Räägime juttu Kerli Pärnapuuga, kes noorteklubi asutamise ajal liigitus oma 14 eluaastaga noorliikmete hulka, kuid praeguseks on kasvanud üheks noorteklubi eestvedajaks, kuuludes koos Leesi Peedumäe, Kristjan Tootsi, Sirje Pärnapuu ja Egle Kõvaga klubi juhatusse. Leesi Peedumäest ja tema põnevast õpetajakarjäärist Põlva riigigümnaasiumis saab tänasest ajalehest lähemalt lugeda.
Miks on ühe Ruusmäe noore jaoks oluline olla noorteklubi liige? Mida see talle annab võrreldes sellega, et olla niisama kohalik noor?
Kindlasti kuuluvustunnet – kui noorteklubi midagi korraldab, siis on hea tunda, et oled osa sellest. Samas ka võimaluse midagi ise noorteklubi toel algatada ja korraldada, olla aktiivne. Meil on palju ka selliseid liikmeid, kes ise Ruusmäel kohapeal ei ela, kuid nad hoolivad oma kodukoha käekäigust sedavõrd, et toetavad noorteklubi tegevust eemalt: kas siis kaasa rääkides, nõu andes ja infot jagades või lausa rahaliselt. Noorteklubil on Ruusmäel hea maine, noorte tegemisi armastatakse ja neid usaldatakse; kohalikud ettevõtjad toetavad klubi

ettevõtmisi alati ilma, et seda peaks väga palju paluma või põhjendama. Kerli loetleb häid kohalikke partnereid ja toetajaid: OÜ Loide, OÜ Meisli, OÜ Lilywhite ...
Mis noorteklubi liikmeid üldse kokku toob, kui sageli kohtute?
Sotsiaalse meedia on see, mis meid igapäevaselt liidab ja omavahelist suhtlust hõlbustab. Kuid nüüd, tänu noortekojale, on tublisti sagenenud ka omavaheline silmast-silma suhtlus. Uues majas on mõnusaid omaette olemise sopesikesi, aga ka suurema seltskonnaga laua ümber istumise võimalusi: nii, nagu noored omal ajal noortekoja ehitust planeerides unistada julgesid. Noortekojast on Ruusmäe külas üldse saanud omamoodi magnet, mis külalisi nagu võluvael tõmbab. Kuna maja on valla noortetoana peaaegu iga päev avatud ja ka nädalavahetustel ollakse sageli siin, siis on jõutud ära harjuda, et majja võib sisse astuda ja tere öelda. Siia tuuakse oma külalisi, et uhkusega näidata, kui tubli projektiga noored hakkama on saanud, aga astutakse ka niisama uudishimust sisse. Sageli kuulevad noortekoja asukad kiitusele lisaks veel mälestusi stiilis „ma mäletan, kui siin nurgas oli veel lehm ja seal nurgas siga!“ (enne tühjaks jäämist kunagi ammu-ammu oli vana sepikoda kasutusel laudana). Noortemajas on suvel avatud ka noortekohvik, selle tegevusest annab teada tee ääres seisev silt. Kohvikus toimetamine annab noortele eluks vajalikke oskusi ja ettevõtluskogemust: seda tehes tuleb harjutada klientidega suhtlemist ja müügitööd, aga ka majandusarvestust ja toiduainetega ümberkäimist. Juuni lõpus avatud kohvikus pakutakse noortekoja lahtiolekuaegadel kohvi, kooki ja jäätisekokteili, mida saab nautida kas noortemajas sees või selle juures oleval terrassil õues istudes. Kooki tehakse mõnikord siinsamas noortekojas ise, mõnikord aga tellitakse sisse. Noortekohvik jääb avatuks kuni suve lõpuni, Kerli ja Sirje julgustavad kõiki möödaminejaid julgesti sisse astuma ja majas ringi vaatama ning noorte ettevõtlikkust toetama.
Mida noortekojas päevast päeva tehakse?
Loomulikult pakub noortele palju huvi Xboxiga mängimine, aga kuna seda suurema seltskonnaga koos teha ei saa, siis neil päevadel, kui kokku tuleb natuke rohkem noori, siis on kogu maja erinevaid tegevusi täis: keegi mängib Xboxiga, keegi kaarte või piljardit, keegi joonistab või värvib pilte ... Kojast on saanud ka populaarne koht laste sünnipäevade pidamiseks – asukoht on hea ning maja suurus ja sisustus selleks just sobivad. Ühelt poolt võiks maja isegi

Noortekoja pisikeses kööginurgas toimetavad noortekohviku pidajad: küpsetavad ise kooki, mikserdavad jäätisekokteili ja pakuvad kohvi. Foto: Kerli Pärnapuu

rohkem välja pakkuda ja turundada, teiselt poolt tuleb aga mõelda ka sellele, et sellega oma inimesi üle ei koormataks.
Mis värk Ruusmäe noortel nende BMW-dega on?
See küsimus ajab vastajad muigama: kes siis ei teaks, mis maine neil Saksa raudruunadel rahva seas on? Sirje räägib, et tal endal on juba teab kui mitmes BMW truuks sõiduriistaks ja ka kohalikel noortel on neid alati olnud. Nähes poisse oma autosid pidevalt putitamas ja poleerimas, üksteisega võrdlemas, pakkus Sirje neile neli aastat tagasi välja, et teekski päris ametlikult sellise päeva, kui oma armsad autod kasitakse erilisel puhtaks ja pannakse üksteise kõrvale ritta. Pärast pisukest kõhklust haarati ideest kinni ja otsustati korraldada BMW-de päev, selle ettevõtmise hingeks on kujunenud Ainar Mölder. Praeguseks võib BMW-de päeva juba korralikuks traditsiooniks pidada, järgmisel aastal tuleb viies, juubelikokkusaamine. Ettevõtmise eesmärk pole kaugeltki kummivilistamine ja liikluses huligaanitsemise propageerimine, nagu „bemmimeestele“ sageli omaseks peetakse, vaid vastupidi – noorte tehnikahuvi ja liikluskultuuri edendamine. Kerli märgib, et noorteklubi tegutseb ju kõigi oma liikmete huvides ning see päev aktiveerib just seda pisut teistsugust sihtgrupp, kes mõne muu tegevuse juures ehk passiivsemaks on jäänud. Niisiis saavad suviti kokku kümned BMW-d kogu Eestist Võrumaalt Harjumaani ja kruisivad kolonnis Ruusmäele, kus nad üles rivistatakse ning seejärel neid uudistama ja hindama hakatakse. Näiteks valitakse välja kõige originaalsem masin, kõige madalam bemm, kõige ilusam velg, kõige kaunim juht, kõige kõvem tümm, kõige põhjalikum ümberehitus ... – kokku üheksa kategooriat. Päeva lõpetuseks on paaril aastal kohale kutsutud ka mõni tuntud esineja, kes kokkutulnutele muusikat ja peotuju loob – näiteks eelmisel aastal Nancy ja ülemöödunud aastal Merilyn Uusküla. Sel aastal oli kokku tulnud 23 BMW-d, varasematel aastatel on olnud ka 40 ringis.
Mille poolest teid veel tuntakse?
Kerli räägib aaretejahist, mida noorteklubi aastaid korraldas: kevadine orienteerumis-maastikumäng mööda Ruusmäed, mida läbitakse meeskondadena. Praeguseks on üritus mõneks ajaks puhkama jäetud, et uusi ideid ja energiat koguda: pole midagi teha, küla on väike ning kohalikele kõik rajad- teed ja nurgatagused pähe kulunud, nii et korraldajate jaoks muutus üha keerulisemaks iga aastal erinevaid aarete leiukohti ning nende juurde käivaid ülesandeid välja

mõelda. Kuid arvestades selle ettevõtmise populaarsust arvavad naised, et seda tehakse kunagi jälle. Klubi juhtus mõtleb palju selle peale, kuidas oma tegemiste eestvedamisele järelkasvu kindlustada: et oleks keegi, kes võtaks algatusi kas või osaliselt üle ja asjadele värske mat hingamist aitaks anda. Noored on aastaid olnud ka Rogosi mõisas giidid: umbes samal ajal kui noorteklubi loodi, leidusid mõned ajaloo huvilised noored, kes läbisid noorgiide koolituse ning õppisid põhjalikult mõisa ja selle ajaloo kohta. Kerli räägib, et enne giidiks õppimist ei adunud neist tegelikult keegi, millise suursuguse ajaloo paigas nad iga päev koolis käivad ja ringi kõnnivad. Algusaastatel olid noorgiidid kogu suve mõisas tööl, nüüd ollakse ametis unustatud mõisate päevadel. Sel aastal on jäänud teha veel üks külastusmängu päev, mis toimub 10. augustil. Külastajatelt saavad noorgiidid väga positiivset tagasisidet, sest see pole just tavaline, et noored giidiametis on. Taas lipsab jutu sisse järelkasvu teema: Kerli meenutab, et esimese põlvkonna noorgiide teadmised pärinevad endistelt õpetajatelt Helgi Partsilt ja Helve Otsalt, nüüd oleks aeg oma teadmisi edasi anda. Kuna tegevus käib vabatahtlikkuse alusel ja lattu on päris kõrgeks aetud, siis muutub see üha keerulisemaks. 10. augustil, Ruusmäe kooli aastapäeval, avatakse noorteklubi eestvedamisel Rogosi mõisa hoovis pink õpetaja Helgi Partsile. Veel osaleb noorteklubi iga aastal „Teeme ära“ talgupäeval, näiteks sel aastal meisterdati lisaks küla korrastamisele noortekoja juurde lillekastid, bussijaama rajati õueraamatukogu. Heakorrapäevi peeti siin juba enne üleriigilist kampaaniat ja Kerli avaldab heameelt, et osalejaid on alati palju. Tulevad nii noored ise kui ka noorteklubist välja kasvanud noored oma perelega, sel aastal oli noorim talguline oli neljakuune. Lõpetuseks kutsub Kerli veel kord kõiki noortemaja uudistama ja kohvikut külastama, samuti unustatud mõisate mängu külastuspäevale Rogosi mõisat tundma õppima – iga külastus paitab kohalike eestvedajate hinge ja kinnitab tunnet, et tehakse õiget asja: „Mitte ainult noorteklubis, vaid maal elades üldse sõltub väga palju missiooni- ja kogukonnatundest. Väga lihtne on öelda, et ma ei taha või ei viitsi, aga kes see teine ikka midagi ära teeb kui mitte ise. Noorteklubi annabki selleks väga hea võimaluse ja aitab ka teisi kaasa haarata.“

Viivika Nagel

Vallavalitsus ootab ettepanekuid arengukavasse ja eelarvestrateegiasse

Eelmise aasta oktoobris kinnitati Rõuge valla arengukava 2018–2035 ja eelarvestrateegia 2018–2022. Mõlemad dokumendid vaadatakse igal aastal üle ning vajadusel viiakse sisse muudatused.

Kõigil Rõuge valla elanikel ja sõpradel on võimalus arengukava ja eelarvestrateegia parendamisele kaasa aidata, tehes oma ettepanekud internetis selleks loodud vormis.

Enne ettepanekute tegemist tutvuge kindlasti kehtiva arengukava ja eelarvestrateegiaga, mille leiате valla kodulehelt aadressilt <https://rauge.ee/arengukavad> (menüüs Juhtimine -> Arengukavad). Muudatusettepanekuid ootame selleks loodud vormi kaudu, mis asub valla kodulehel aadressil <https://rauge.ee/kusitus> (otseteed kiirlingina ja nupuna kodulehe avalehe paremas veerus; menüüs Juhtimine -> Arengukavad -> Kusitus).

Ettepanekuid kehtiva arengukava ja eelarvestrateegia muutmiseks saab esitada kuni esmaspäeva, 5. augustini.

27. augustil toimub arengukava ja eelarvestrateegia esimene lugemine volikogus ning sellele järgneb eelnõu avalikustamine. Muudetud arengukava ja eelarvestrateegia võtab vastu vallavolikogu hiljemalt iga aasta 15. oktoobriks.

Täiendav info: Aira Udras, arendusosakonna juhataja (arendusjuhataja@rauge.ee, 5388 4943)

Ruismäe külas Tammiku tee 23 katastriüksuse detailplaneeringu kehtestamine

Rõuge Vallavalitsus kehtestas 03.07.2019 korraldusega nr 2-3/241 Ruismäe külas Tammiku tee 23 katastriüksuse detailplaneeringu.

Detailplaneeringuga nähakse ette olemasoleva tootmishoone laiendamiseks krundi hoonestusala suurendamine, ehitusõiguse ning haljastuse ja heakorra põhimõtete määramine. Detailplaneeringu kehtestamisega muutub kehtetuks planeeringualal seni kehtiv Haanja Vallavolikogu 20.10.2004 määrusega nr 20 kehtestatud Ruismäe töökoja detailplaneering.

Detailplaneeringu elluviimine ei too endaga kaasa olulisi majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi mõjusid ning olulist negatiivset mõju looduskeskonnale.

Kehtestatud detailplaneeringuga ning muude asjasse puutuvate dokumentidega on võimalik tutvuda Rõuge valla kodulehel või Rõuge Vallavalitsuse majandusosakonnas (Rõuge alevik, Öbikuoru tn 4).

Algas Eesti-Vene koostööprojekt „SaveSmart“

Rõuge vallavalitsus on partneriks Eesti-Vene piiriülese koostööprogrammi projektis „SaveSmart“, mille eesmärk on parandada avalikus kasutuses olevate hoonete energiatõhusust Eestis ja Pihkva oblastis, võttes hoonete renoveerimisel kasutusele uusi tehnoloogiad ja nutikaid lahendusi.

Projekti tegevused

Rõuge vallas tehakse algust Rõuge rahvamaja küttesüsteemi kaasaegsemaks ja energiatõhusamaks muutmiseks. Pihkva oblastis Porhovi linnas renoveeritakse lasteaid ja Ostrovis gümnaasiumihoone küttesüsteem, lisaks vahetatakse seal välja aknad. Võru linnavalitsus koostab koos Tartu Regiooni Energiaagentuuri ekspertidega mitme funktsioonilise avaliku hoone energiatõhusaks renoveerimise tehnilise dokumentatsiooni. Lisaks korraldatakse õppereise, töötubasid, seminare ja koolitusprogramme, mille jooksul tutvustatakse kohalike omavalitsuste ja teiste avaliku sektori asutuste spetsialistidele erinevaid võimalusi, kuidas avalike hoonete renoveerimisel saavutada uute lahenduste ja tehnoloogiate kasutamise tulemusena oluline energiasääst. Samuti koostatakse ühtsed energiasäästussoovitused eri tüüpi avalike hoonete (sh nende tehnosüsteemide) renoveerimiseks.

Projektipartnerid

Projekti juhtpartner on Tartu Regiooni Energiaagentuur. Partneriteks Eestist on Võru Linnavalitsus ning Setomaa ja Rõuge vallavalitsused, Venemaalt osalevad projektis Ostrovi ja Porhovi rajoonide

administratsioonid. Seostuvate partneritena toetavad projekti elluviimist Vene poolelt Pihkva oblasti ehitus- ja elamu- ning kommunaalmajanduse komitee ja Pihkva oblasti tariifide ja energeetika komitee ning Eesti poolelt Eesti Linnade ja Valdade Liit ning Rakvere Linnavalitsus.

Projekt viiakse ellu 2019. aasta 1. juunist kuni 2022. aasta 31. maini. Selle kogueelarve on 589 510 eurot, millest 498 766 eurot on Eesti-Vene piiriülese koostöö programmi toetus.

Projekti lõpuks on suurenenud avaliku sektori asutuste, spetsialistide ja avalikkuse teadlikkus kõige innovatiivsematest energiasäästuvõimalustest ja energiatõhusatest hoonetest. Samuti on paranenud avaliku sektori spetsialistide suutlikkus kavandada ja teostada avalike hoonete energiatõhusat renoveerimist ja haldamist. Lisaks on koostatud standardised energiasäästu soovitusel erinevat tüüpi avalike hoonete jaoks ning energiatõhusalt renoveeritud kaks avalikku hoonet Eestis ja kaks Pihkva oblastis.

Eesti-Vene piiriülese koostöö programmi 2014–2020 eesmärk on edendada piiriülest koostööd Eesti Vabariigi ja Vene Föderatsiooni vahel, et soodustada sotsiaalmajanduslikku arengut mõlemal pool ühist piiri.

Teisipäeval, 23. juulil avati Haanja puhke- ja spordikeskuses mälestuspink Võrumaa legendaarsele suusatreenerile ja spordiedendajale Harri Neemele. Harri sündis 1919. aastal Võrumaal Urvastes ning pühendas kogu oma elu spordile: jooks, käimine, suusatamine ... Kohaletlunud endised kolleegid ja vanad sõbrad meenutasid Harrit kui lihtsat, muhedat ja suure südamega meest, tänu kelle tegevusele on Võrumaal üles kasvanud mitu põlvkonda sportlikke noori ja sordipisiku edasikandjaid. Foto: Viivika Nagel

Viitina Kuurits 2019: kuus kilo kala ja rõõm kordaläinud võistlusest

Viitina kuuritsapüügivõistluse 2019. aasta võitjameeskond Omad: Are Hain, Heiki Pilt, Elar Kutsar ja Taavi Liiv. Foto: Viivika Nagel

Laupäeval, 20. juulil peeti Viitina järvel juba 22. korda kuuritsapüügivõistlust. Kohalikele inimestele see ei ole üldiselt tuttav, kuid ei vaja, samuti nagu üritus isegi. Aastate jooksul on kujunenud välja kindel hulk asjaarmastajaid kõrvuti tõeliste fännidega, kelle kalendrisse kuuritsapüügivõistlus igal kevadel juba varakult kirja saab. Sel aastal osales kuuritsapüügivõistlusel 12 tiimi, millest ükski polnud täies koosseisus vees päris esimest korda.

Ühed Viitina kuuritsapüügivõistluse suurimad fännid ei tule üllatuslikult sugugi siitsamast Viitina järve lähedusest, vaid hoopis Tartumaalt Puurmanist ning on viimastel aastatel olnud esindatud lausa kahe võistkonnaga: Puurmani Vanad ja Puurmani Noored. Võistlusest on võetud regulaarselt osa selle kolmandast toimumiskorraldajast peale ning vahepealsetest on vaid üks vahele jäänud. Sven Rumvolt Puurmani Vanade tiimist ütleb, et nende meeskonna jaoks on see üks suve oodatuid sündmusi, millel osalemise heaks ei ole peetud paljaks oma teisi puhkuseplaneid kohandada. Nii tuligi võistkond ühel aastal kokku selliselt, et üks kambajõmm lendas kohale Hiinast ja teine Prantsusmaalt – lennuki pealt maha ja kuuritsaga otse vette.

Uurin Puurmani meestelt, mis neid sunnib igal aastal Viitinasse kohale sõitma ning saan vastuseks, et kuuritsapüük on ka nende kandis ajalooliselt väga populaarne kalastusviis olnud. Sellisel võistlusel osalemine – päikesepillid ees ja võistlusnumber sargi peal, mõnusalt suvepäeval kuuritsaga legaalselt kala püüda – oli meeste unistus juba siis, kui Viitinas seda üritust veel ei olnudki. Suur oli nende rõõm, kui ühel aastal avastasid, et keegi ongi härjal sarvist haaranud ja sellise võistluse korraldada võtnud. Päris ilma saagita pole mehed oma sõnul kunagi veest väljunud, ka viimaseks pole kordagi jäädnud. Kahel korral on võistluse rändkarikas koju viidud, ülejäänud võistlustel on stabiilselt kolmandast kohast tahapoole jäädnud.

Seekordse kuuritsapüügivõistluse aitasid Puurmani mehed ka ise kaasa sellele, et üritus oleks mitmekesisem ja avaks osalejatele pealtvaatajatele pisut enam selle geniaalselt lihtsa kalapüügiriista lugu. Nimelt korraldati kohaletlunutele kuuritsavalmistamise demonstratsiooni-õpituba. Päris metsast sellise õpituba pihta ei saanud hakata, kuuritsa jalasteks vajalikud kõverad juurikaga puud olid kodumetsast juba varem välja otsitud, kooritud ja masinatega lapikuteks lihvitud. Kohapeal ühendati jalased ja pärapuu ning alustati võrgu pealesõlmimist. Kummale poole kuuritsa raamist peaks võrgumaterjal

kinnituma – kas liikumise suhtes ette- või tahapoole, selles jäid kohalikud ja külalised mõneks ajaks eriarvamusele, kuid siis jõuti järeldusele, et erinevad tõekspidamised tulenevad peamisest püügikohast: Puurmanis on kuuritsaga kogu aeg jões käidud, meie mail järves. Õpitoas alustatud kuurits viimistletakse järgmise aasta võistluseks lõpuni ning sellest saab n-ö laenukuurits – nende, kes tahaksid väga võistleva tulla, kuid endal püügiriist puudub.

Viitina järvest püüti sel aastal välja kokku 6 kilo ja 66 grammi kala. Võistluspäeval kehtis veel viimast päeva linaskipüügikeeld. Kui oluliselt see võistluse tulemusi mõjutas või kedagi osalemisest loobuma sundis, ei oska keegi öelda, kuid kuuritsapüügi peakorraldaja Peep Kimmeli sõnul ei olnud võistluse üldine saagikus tavalisest kuigi palju väiksem. Ta avaldas rõõmu, et püügikeeld võistlejaid sugugi ei kurvastanud ja ükski võistkond täiesti ilma kalata ei jäänud (seekordse alumise otsa kaalurekordi tegi võistkond Murrane Läbi, kes tõi kaalumisele ühe 5-grammise kala). Peakorraldajale valmistab head meelt see, et neljandik võistkondadest koosnes osaliselt või täielikult noortest – see näitab, et vanu traditsioone osatakse hinnata ning kunagi järve ääres isadele kaasa elanud noored on nüüd juba ise kuuritsapisikusse nakatunud. Kimmel avaldab südamest tänu ka talle tõhusalt toeks olnud korraldusmeeskonnale, kelle tuumiku moodustasid sel aastal Annes Oro, Jaanis Koppel ja Jaanus Tanilsoo.

Ligi kolmandiku kogusaagist, 1,865 kilo kala (neist suurim 702-grammine haug) saab kirjutada võitjameeskonna arvele. Võidukarikas jäi sel aastal Viitinasse, selle viis koju võistkond Omad: Elar Kutsar, Heiki Pilt, Taavi Liiv ja Are Hain. Tegu on juba staažikate võistlejatega, kes kõik on varem korduvalt osalenud ja paaril korral isegi võitnud. Võitjad hindasid ilma heaks ja vee soojaks, päeva kordaläinuks; ka varem valmis valitud püügikoht ei vedanud alt.

Autasustamist oodates nautisid nii osalejad kui pealtvaatajad kehakinnitust ja ilusat suveilma ning Hispaania tantsutrupi Ara de Madrid meeleolukaid etteasteid ja Viitina meeste laulu.

Seekordse kuuritsapüügivõistluse korraldamisele panid öla alla rohked sponsorid ja toetajad: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, Rõuge vald, kauplus MesiMumm, Rõuge Pagar, Öbikuoru Villa, OÜ Pargi Puukoda, Redsom OÜ, Stokker Eesti ja kauplus Magaziin.

Viivika Nagel

Vreemanni kivi avamine Rõuge Mälestuste pargis

Teisipäeval, 20. augustil kell 14 toimub Friedrich Vreemanni langemise mälestuskivi taasavamine Rõuge Mälestuste pargis, Vabadussõja ausamba ja Taani vabatahtlike mälestuskivi kõrval.

Tegemist on 2001. aastal Jaani-Peebu kalmistu servale rajatud mälestuskiviga, mis tähistab Võrumaa sõjasangari langemiskohta. Vaid 25-aastane kapten Vreemann langes Vabadussõjas, lahingus Suure-Ruuga küla pärast, 23. märtsil 1919 ja on maetud oma kodukanti, Pindi kalmistule. Mälestuskivi liigutamisega soovime selle väärika mehe mälestuse ja loo kalmistu varjust välja tuua – mehe, kes oli samas kaliibris kui laiemalt tuntud Julius

Kuperjanov. Miks ka mitte, kui meil on selleks olemas Mälestuste park – 2013. aastal veel väikeses Rõuge vallas alustatud idee, mis on kui meie identiteediks vajaliku mineviku salvestaja. „Kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta,“ ütles luuletaja Juhan Liiv. Anname edasi tänusõnad neile, kes kivi teisaldamise ettevõtmisesse on panustanud: Rõuge vallavalitsus, Meelis Kibena (Aigren OÜ), Taavi Pavlov ja Risto Kikas (Nurgast Nurka OÜ), kapten Arvo Kaljapulk (Võrumaa malev), Anu Jõgeva, Jaanus Tammesoo, Steven Tammesoo. Rasketehnikaga tuli appi Kaitseväge toetuse väejuhatuse Vörust.

Friedrich Vreemann sündis 10. novembril

1894. aastal Võrumaal Lasva vallas Nõnova küla Hõõde talus. Ta õppis Võru linnakoolis, leiris käis Vastseliina kirikus. Esimese maailmasõja puhkedes mobiliseeriti Friedrich Venemaa keiserlikku armeesse, 1915. aastal lõpetas ta juba Petrogradi lipnike kooli. Mees tõusis sõjas kapteni auastmesse ja teda autasustati kuue ordeniga. 1917. aastal tuli Vreemann omavoliliselt üle 1. Eesti polku, kus ta määrati pataljoniülemaks. Peale polgu laialisaatmist ja Saksa okupatsiooni saabumist organiseeris ta Võrus koos teiste Eesti ohvitseridega põranda all Kaitseleidu tegevust, töötades samas Võru gümnaasiumis võimlemisõpetajana. Peale Saksa okupatsiooni kokkuvarisemist, 12. novembril 1918 määrati Vreemann Eesti Ajutise Valitsuse poolt Võrumaa Kaitseleidu

pealikuks ja järgmise aasta 1. jaanuarist 2. diviisi staabi komandandiks. Märtsikuus 1919 tegi kapten Friedrich Vreemann koolipoiste rooduga kaasa lahingud Võru alt Rõuge mõisani ja langes 23. märtsil 1919 Suure-Ruuga küla all põllul. Tema kasvandikud, Võru gümnaasiumi poistest koosnev rood, jätkasid lahinguteed. Friedrich Vreemanni autasustati 1920. aastal postuumselt sõjaliste teenete eest 1. liigi 3. järgu Vabadusristiga. (Allikad: V. Raudvassar (1997) „Eesti Vabadussõda ja Võrumaa“, Vikipeedia)

Indrek Hunt
Avo Eisen
ettevõtmise eestvedajad

Kampaania #meieajakangelane julgustab vägivaldses suhtes olijaid abi küsima

Juuli keskel algas kodanikualgatusena sündinud kampaania #meieajakangelane, mille eesmärk on anda perevägivalda ohvrite jõudu ja julgust abi küsida. Kampaaniaga soovitakse tõsta inimeste teadlikkust lähisuhtevägivallast, et abivajajaid ümbritseks mõistmine ja toetus. Kampaaniat korraldavad MTÜ Naiste Tugi- ja Teabekeskus, sotsiaalkindlustusameti ohvriabi ja turundusagentuur Havas.

„Perevägivald on varjatud kuritegu ja puudutab palju rohkemaid Eesti peresid, kui me mõelda tahaksime. Nende arvude taga on paljude ohvrite argipäev, mis

on täis kannatusi. Iga juhtum on erinev, kuid on oluline teada, et igast sellisest olukorrast on olemas väljapääs. See ei ole ühelgi juhul lihtne, kuid see on olemas. Ka perevägivaldajuhtumite järjest sagedasem registreerimine näitab, et haiget saanu on ühel hetkel näidanud üles uskumatut tugevust ja otsinud abi,“ ütles president Kersti Kaljulaid. „Perevägivald ei ole iialgi pere siseasi. See on kõigi meie asi. Mitte keegi ei tohi Eestis tunda, et ta on oma mures ükski. Nendes olukordades on abi otsimine suurim vägitagu.“

„Perevägivald on kogu ühiskonna tervise jaoks oluline teema, mis väärib tähelepanu. Mullu pöördus Eestis lähisuhtevägivalla tõttu politseisse 11 217 inimest ning registreeriti 3908 perevägivaldakuhtumist, millest seitse lõppes surmaga,“ ütles MTÜ Naiste Tugi- ja Teabekeskuse tegevjuht Pille Tsopp-Pagan. „Soovime anda vägivaldses suhtes elavatele inimestele teada, et nad pole ükski ning neil on võimalik saada abi. Seetõttu on positiivse, toetava ja julgustava sõnumiga kampaanial meie ühiskonnas oluline roll – näidata, et igalühel on õigus vägivaldavabale elule.“

Kampaania sõnum „Abi küsimine on suurim vägitagu“ annab mõista, et kõige olulisem on teha esimene samm ning küsida abi. Kampaania tähelepanu on esimeses laines

naistel, sest 82% perevägivalda ohvritest olid möödunud aastal naised.

Perevägivalda ohvrid ja nende lähedased saavad abi naiste tugikeskustest ja sotsiaalkindlustusameti ohvriabi töötajatelt. Ohvreid nõustab ka selle aasta alguses avatud ohvriabi tasuta kriisitelefoni 116 006, mis on avatud ööpäevaringselt. Inimesed saavad abi ja nõu küsida eesti, vene ning inglise keeles. Neid, kes ei soovi või ei saa helistada, aidatakse ööpäevaringselt ja kolmes keeles ka veebivestluse kaudu aadressil www.palunabi.ee.

Sotsiaalkindlustusameti ohvriabi ja ennetusteenuste osakonna juhi **Jako Salla** sõnul on koostöö MTÜ-de, riigiasutuste ning teiste organisatsioonidega väga oluline. „Nii nagu ei peaks ükski kannatanu tundma, et ta on oma murega ükski, nii pole ka abistajad ükski. Igale olukorrale on olemas turvaline lahendus. Seekordse kampaania erilisus peitub selles, et hea algatuse autor ja elluviija on turundusagentuur Havas, kelle sõnum toetab ja julgustab loodetavasti paljusid oma olukorrast rääkima ja abi küsima,“ lisas Salla.

„Idee käivitajaks oli kevadel avalikkuses lahvatanud lähisuhtevägivalla teema. Mõistsime, et meil on nii oskused, kontaktid kui ka tahe vägivaldses lähisuhtes olevaid inimesi aidata,“ ütles Havas Creative'i

juht Kristi Jõeäär. „Kampaaniasse panustada soovivate inimeste, ettevõtete ja organisatsioonide leidmine on olnud lihtne. See on teema, mis ühendab ja puudutab,“ lisas Jõeäär.

Kampaania on tehtud pro bono: kõik osalevad inimesed, organisatsioonid ja ettevõtted on loobunud 100% oma tasust. Algatuse sünnile aitasid kaasa MTÜ Naiste Tugi- ja Teabekeskus, Sotsiaalkindlustusamet, naiste tugikeskused üle Eesti ja seal viibivad naised, turundusagentuur Havas, Eero Epner, Ivo Uukkivi, Mari-Liis Lill, Kersti Heinloo, Laine Mägi, Marian Heinat, Britta Soll, Ursula Ratasepp, Tatjana Kosmõnina, Tatjana Lavrova, Joosep Jürisson, Hendrik Saks, Aivo Kallas (Kliff & Klaus Studio), Nele Raudik, Kristjan Saar, Ajar studiod, MTÜ Julge Rääkida ja Sass Henno, Aleksander Valdmann, Jevgenia Värä, Margarita Polokainen, LaMuu.

Reklaamide ilmutist toetavad tasuta meediapindadega Eesti Ekspress, Eesti Päevaleht, Postimees, Õhtuleht, Maaleht, MK Estonia, Õhtuleht Kirjastuse ajakirjad, Ekspress Meedia ajakirjad, TV3, Kanal2, TVads, Sky Media raadiokanalid, AMB Grupi raadiokanalid, Postimees Grupp raadiokanalid, JCDecaux, Clear Channel, Prisma Net, Artdepool.

Võimalus saada tasuta ning soodustingimustel õigusabi

Eesti Õigusbüroo koostöös justiitsministeeriumiga pakub tasuta ning soodustingimustel õigusabi Eestis elavatele inimestele. Teid abistavad 43 juristi üle Eesti, kelle keskmine tööstaaž on 17 aastat ning nad kõik omavad õigusteaduse magistrirakendi. Nõustatakse nii kohtumisel kui ka veebis.

Kokku on Eesti Õigusbürool üle Eesti 15 kontorit:

- Tallinnas, Endla 15
- Tartus, Riia tn 15
- Narvas, Tallinna mnt 8-1
- Pärnus, Rüütli 23
- Rakveres, Pikk 32
- Viljandis, Vabaduse plats 4
- Võrus, Vabaduse 13
- Jõgeval, Suur tn 3
- Kuressaares, Lossi 1
- Paides, Aiavilja 13
- Valgas, Kesk tn 12
- Jõhvis, Keskväljak 1
- Haapsalus, Posti 26
- Kärklas, Leigri väljak 5
- Põlvas, Võru tn 18

Selle projekti raames on kahe aasta jooksul tasuta ning soodustingimustel õigusabi jagatud juba 18 500 inimesele, kuid kindlasti on võimalikke abivajajaid veel palju.

Milliste muredega juristi juurde pöördutakse?

Inimeste pöördumised on seni olnud seotud peamiselt võla- ja perekonna õigusega: vaidlused laenuandjate, pankade ja inkassofirmadega ning elatise, lapse hoolduse ja vara jagamise probleemid. Samuti on juristid andnud inimestele nõu ka vaidlustes töandjaga, pärimisasjades, naabrite- ja korteriühistu liikmete vahelistes vaidlustes ning suhtluses kohalike omavalitsuste ja ametiasutustega.

Tasuta ning soodustingimustel õigusnõu saamiseks tuleb:

1) sõlmida kliendileping ning tasuda 5 eurot lepingutasu (kehtib terve kalendriaasta, see tähendab, et kalendriaasta jooksul uuesti nõustamisele minnes enam lepingutasu tasuma ei pea), alaealised on lepingutasust vabastatud.

2) eelnevalt broneerida aeg kas internetis aadressil www.juristaitab.ee või telefonile 6 880 400 helistades

Seejärel on inimesel õigus saada juriidilist abi kokku 15 tundi ühe kalendriaasta kohta, millest:

- 2 esimest tundi on kliendile tasuta (riik hüvitab 40 eurot tunnis)
- 3 järgmise tunni eest tuleb kliendil tasuda

20 eurot tunnis (riik hüvitab ülejäänud 20 eurot tunnis)

- 10 järgmise tunni eest tuleb kliendil tasuda 40 eurot tunnis

Võrdlusena: Eesti keskmine õigusnõustamise tunnitasu on 120 € + käibemaks.

Eesti Õigusbüroo senise praktika järgi

Elektrilevi alustas kiire interneti võrgu rajamist Rõuge vallas

Elektrilevi alustas Rõuge vallas kiire interneti võrgu ehitusega. Esimesed ehitustööd vallas algasid Misso alevikus, kus Elektrilevi rajab kiire interneti võimaluse kokku 160 kodule ja ettevõttele. Järgmiste piirkondade kohta tuleb täpsem info sel hetkel, kui Elektrilevi alustab nendes piirkondades ehitustööd. Seni saab igaküü Elektrilevi kiire interneti kodulehelt kontrollida, kas valguskaabli tehnoloogial põhinev avatud kiire interneti võrk Teie koduni jõuab ja millal see võiks juhtuda. Kui Teie aadressi ei ole järgmise viie aasta ehitusplaanides, soovib Elektrilevi esitada kiire interneti kodulehel soovivalduse. Mida rohkem soovivaldusi konkreetsest piirkonnast, seda suurem on

tõenäosus, et aadressid võetakse järgmise viie aasta ehitusplaani.

Rohkem infot saab Elektrilevi kiire interneti kodulehelt:

<https://www.elektrilevi.ee/kiireinternet#>

Taas jäätmetest

Haanja piirkonnas, Pütsepa ja Plaani kalmistute juures, on ära viidud kaks vallale kuuluvat suurt prügikonteinerit ja asendatud väiksematega, sest neid ei kasutatud eesmärgipäraselt: tegu oli kalmistujäätmetele mõeldud konteineritega, millesse kiputi pidevalt pigem kodumajapidamiste olmejäätmeid ja ehitusjäätmeid tooma.

Tuletame meelde, et kalmistujäätmete prügikasti sobivad kõik mittelagunevad **kalmistujäätmed** (küünlad, kunstpärjad, kunstlilled jne). Biolagunevad jäätmed tuleb panna kalmistutel selleks ette nähtud kohtadesse.

Palume kõigil, kelle majapidamises on jäätmete hulk suurenenud ning kodune konteiner jääb väikseks, võtta ühendust AS Eesti Keskkonnateenustega ning vajadusel osta või rentida suurem konteiner või muuta veosagedust. Lisaks saab esmaspäeviti, kolmapäeviti ja laupäeviti viia sorteeritud jäätmeid Rõuge jäätmejaama.

Kindlasti pole seaduslik ega väärikas kasutada olmejäätmete „ära sokutamiseks“ pakendikonteinereid.

Palun kasutada jäätmete ära andmiseks selleks ette nähtud võimalusi!

Jüri Kukk

Haanja piirkonna haldusspetsialist

Filmi Vargamäe ootab külastajaid

Fotod: Hanna-Ly Sildva

A. H. Tammsaare romaani „Tõde ja õigus“ I osal põhinev samanimeline mängufilm filmiti peamiselt Võrumaal, Rõuge vallas, Vastse-Roosa küla lähedal Borodinos, kus nüüdseks on avatud FILMI VARGAMÄE külastuskeskus.

Linateose eelarve oli 2,5 miljonit eurot, ametlikke võttepäevi kokku 75. Filmivõtted Filmi Vargamäel toimusid aastatel 2017–2018. Eesti Vabariigi 100. sünnipäevaks valminud film esilinastus selle aasta 20. veebruaril, filmi kestus on 2 tundi ja 45 minutit.

Eesti Vabariigi juubeliks valminud mängufilm „Tõde ja õigus“ oli 2019. aasta 1. aprilli seisuga kogunud üle 240 000 vaataja, mis teeb sellest taasiseseisvunud Eesti ajaloo vaadatuima filmi.

Filmi režissööri ja stsenaaristi Tanel Toomi peas hakkas mõte filmi tegemisest idanema aastatel 2009–2010 – see tähendab, et ühe hea mängufilmi tegemine võib kesta ligi kümme aastat.

Aastal 2013 alustas Tanel Toom stsenaariumi struktuuri loomist, selle ajateljele paigutamist jne; esimene stsenaariumi dokument on loodud 9. juulil 2014.

2015. aastal kinnitati rollidesse Maiken Schmidt (Krõõt), Ester Kuntu (Mari), Priit Loog (Andres), Priit Võigemast (Pearu) ja Simeon Sundja (Juss).

Terve 2015. aasta otsiti võttekohta, täpsemalt üksikut tühja mäe, kust vähemalt ühelt poolt oleks pikalt, umbes kilomeeter, vaba maa-ala, kus oleks puutumata loodus, vaikus jne. Lõpuks jäi sõelale vaid kaks kohta, mõlemad Lõuna-Eestis.

2016. aasta kevadel kinnitati võttepaigaks Vastse-Roosa külas asuva Borodino kinnistu kaerapõld. Maa võeti kolmeks aastaks rendile. Põllul juba kasvav kaerapõld pöörati tagurpidi, külvati umbrohuseeme ja juba sama aasta suvel alustati mitmeetapilise ehitustööga. Kogu infrastruktuur ja majad ehitati algusest peale üles. „Tõde ja õiguse“ filmi jaoks ehitati seitse hoonet, mis on uued, aga näevad välja nagu vanad. Et taluhooned näeksid välja 19. sajandile kohased, koguti 10 km raadiusest kokku 11 mahajäetud maja palgid, et ehitada filmi tarbeks vajalikud seitse palkmaja. Ehitus toimus aastatel 2016–2017. Siiski pidi arvutigraafika abil veel palju ümber muutma, et luua ideaalselt sobiv maastik.

2016. aasta hilissuvel toimus Eesti Põllumajandusmuuseumis talutööde koolitus, milles osalesid kõik viis peaosatäitjat. Õpiti sirbiga lõikama, vikatiga niitma, reht peksma, lehma lüpsma, ketrama, leiba küpsetama ja muud seesugust.

2016. aasta lõpul algasid grimeerijatel silikoongrimmi koolitused. Vananev grimm

Rõuge lasteaed 50

Rõuge Lasteaed kutsub oma endiseid ja praeguseid töötajaid, toetajaid ja häid sõpru kokku reedel, 2. augustil 2019 kell 14.00, et koos meenutada, röömustada taaskohtumiste üle, tunda headmeelt tehtust ning tänada tegijaid.

Külastuskeskus avati ametlikult 26. mail ja ta jääb avatuks 15. septembrini. Esialgu ongi plaan hoida võtteplats avatud vaid kevad-suvisel perioodil, sügisel ja talvel on võtteplats üksikkülastajatele suletud. Küll aga jätkuvad ettetellimisel giidiga grupikülastused ning keskus plaanitakse avada ka järgmistel aastatel.

Käesoleva aasta **19. mail kogunesid külastuskeskusesse filmi valmimisega seotud inimesed**, peeti Filmi Vargamäe külastuskeskuse ametlik avaüritus. Teiste seas saabus külalisena kohale peaminister Jüri Ratas perega; ringkäigu tegid filmi režissöör Tanel Toom, produtsent Ivo Felt ja tegevprodutsent Johanna Trass.

Räägiti filmi valmimisest: kuidas leiti Vargamäe võttekoht Vastse-Roosa külas, kuidas ehitati hooned, leiti näitlejad ja kaks Väljamäe kuuske, kuidas valiti ülima põhjalikkusega iga viimanegi koduloom. „See koerte otsimine oli sama raske kui näitlejate oma,“ rääkis Toom. Neljale koerale, kes filmis osalesid, palgati kaks koeratreeneri, kes kahe-kolme kuu jooksul õpetasid nad õigel ajal haukuma, lastega mängima, vorsti varastama, laua peal jooksa ja häda tegema.

Avamisel selgitati ka, millised kohad on võtteplatsil päriselt olemas ja mis loodi järeltöötusega arvutis. Näiteks on Oru talu hoonete asemel tegelikkuses vaid sinised majamaketid ja soode asemel laiuvad ümber Filmi Vargamäe vaid viljapõllud ja heinamaad.

Selle aasta 26. mail avati keskus külastajatele, huvilisi oli esimesel päeval ligi 70. Filmi Vargamäe perenaine pakkus külastajatele iseküpsetatud leiba koos ürdivõiga, taimeteed ja rabarberikooki.

Keskuse tegevjuht kaunistas Mäe talu kaunite lilledega, istutas külastuskeskusele avamise puhul kingitud õunapuud, keeras seina veel viimased vajalikud kruvid ja viis läbi giidituuri kahele esimesele grupile.

Filmi Vargamäe asub 12 hektaril. Kompleks on ainulaadne, kuna osa sellest on autentne Eesti talumajapidamine ja teine osa kuulub filmimaailma.

Külastuskeskuses saab näha kuut strateegilist punkti, mis on märgistatud infotahvlitega – Mäe talu oma nelja hoonega (rehielamu ja ait ning vana ja uus laut), Oru talu sinised majamaketid, saunikute elumaja koos abihooned ja pisikese laudaga, samuti kaevu, kivi ja Väljamäe kuuskede asukohad. Samades kohtades asuvad ka QR-koodid, mida nutiseadmega pildistades saab veel lisainfot.

Mäe talu ja saunikute hoonetes saab sees

käia. Seal on veel alles filmis olnud esemed ja mööbel, kuid mitte kõik, kuna filmi tarbeks tuli suur osa asju rentida või laenata. Mäe talu rehtoa on Priit Võigemasti ja Priit Loogi silikoonist näomaskid, mille järgi valmistati kipspea ja lõpptulemusena valmis vananev silikoongrimm.

Keskuse keskmeks on Mäe talu reheelamu – seal saab lisaks ringi uudistamisele osta pileti keskuse külastamiseks, maitsta perenaise küpsetatud rukkileiba ja juua vett või taimeteed.

Keskus on avatud kuni 15. septembrini kell 10.00–17.00 järgmistel päevadel:

1.07–15.08 esmaspäevast pühapäevani

16.08–15.09 neljapäevast pühapäevani

KESKUSE KÜLASTAMISE VÕIMALUSED:

- Omal käel ringkäik külastuskeskuse alal ja hoonetes keskuse lahtiolekuajal.

- Ettetellimisel giiditeenus filmi valmimise lugude ja külastuskeskuse rajatiste tutvustamisega (kestusega 1–1,5 tundi) soovitud ajal, sh väljaspool külastuskeskuse lahtiolekuaega.

- Ettetellimisel grupikülastus soovitud ajal, sh väljaspool külastuskeskuse lahtiolekuaega (sisaldab keskuse piletit ja ringkäiku külastuskeskuses giidi juhtimisel, kestusega 1–1,5 tundi). Soovi korral lisatasu eest väike kehakinnitus kohapeal (karask võiga ja taimetee)

MUUD TEENUSED:

Pakett „Õhtusöök Filmi Vargamäel“ sisaldab giidiga külastust külastuskeskuse alal ning hoonetes kestusega ligikaudu 1,5 tundi ja selle järel kolmekäigulist õhtusööki Mäe Andrese rehetares. Paketti saab tellida korraga vähemalt 4–15 inimesele väljaspool külastuskeskuse lahtiolekuaegasid.

Virtuaalne külastuskeskus. Hetkel saab rakendust kasutada vaid kohapeal, skaneerides oma nutiseadmega QR-koodi ja seejärel tasudes päevapileti eest avanevad kuus 1–3-minutilist filmiklippi. Viis nendest on stseenid, mis filmist välja jäid. Näiteks on stseen sellest, kuidas Oru Pearu peaaegu oma kaevu ära rikkus. Üks lugu aga sisaldab lühikest filmiklippi filmi tegemisest – täpsemalt sellest, kuidas kuused filmiplatsile saabusid ja kuidas Andres need maha raiuib.

Hinnad:

Tavapilet	5 eurot inimene
Sooduspilet	3 eurot inimene
Perepilet	12 eurot (2 täiskasvanut ja 2 last)

QR-koodi all olevad filmiklipid 3,90 eurot (saab vaadata järgi 12 h jooksul).

Pakett „Õhtusöök Filmi Vargamäel“ 35 eurot inimene.

NB! Külastuskeskuses saab arveldada vaid sularahas, QR-koodiga avanevate videoklippide eest saab maksta elektrooniliselt otse nutiseadmest.

Grupikülastuste ja „Õhtusöök Filmi Vargamäel“ paketi eest tasumine toimub arve alusel.

Tulevased üritused:

Reedel, 23. augustil kell 19.00 etendub näitemäng „... ja õunapuud õitsevad“. Mängima tuleb Kanepi ligidal tegutsev Alle-Saija Teatritalu. Teatritükk räägib tõestisündinud loo lavastaja enda esivanemate elust, mis leidis aset Võrumaal, kuid puudutab ja on ühel või teisel viisil sarnane meie kõigi esivanemate elulugudega.

Hanna-Ly Sildva

Riik annab hoogu Kagu-Eesti ettevõtluse ja töövõimaluste arendamiseks

Riigihalduse minister Jaak Aab kinnitas Kagu-Eesti ettevõtluse arengu toetusmeetme, millega riik toetab Kagu-Eesti ettevõtluse arengut ja innovaativsust ning mitmekesisemate töövõimaluste teket piirkonnas.

„Kagu-Eesti on väga looduskaunis ja kultuuririkas piirkond, mis on oma keskkonnalt imeline koht elamiseks. Ometi jääb Valga-, Võru- ja Põlvamaal elanikke järjest vähemaks,“ nentis riigihalduse minister Jaak Aab. „Piirkond ei hiilga töövõimalustega ning elanike sissetulek on võrdlemisi madal, samuti on sealne majandusareng pigem tagasihoidlik.“ See ongi tema sõnul kahjuks sageli põhjuseks, miks Kagu-Eestist ära kolitakse.

„Kagu-Eesti piirkonna ja ettevõtluse arengule ning mitmekesisemate, parema

palgaga töökohtade tekkele kaasa aitamiseks on riik kavandanud aastateks 2019–2023 Kagu-Eesti programmi, millest ühe suunana toetatakse piirkonna ettevõtlust,“ ütles minister Jaak Aab.

„Toetuse abil saavad ettevõtjad liikuda väärtusahelas kõrgemale ehk keskenduda enam tootearendusele ning kallimate toodete ja teenuste pakkumisele,“ ütles RTK toetuste rakendamise osakonna juhataja **Urmo Merila**. Tootlikkuse kasvu kaudu aitavad tegevused ühtlasi kaasa maakonna keskmisest palgast kõrgema palgaga töökohtade arvu kasvule toetust saanud ettevõtetes. Seetõttu toetatakse meetme raames innovatsiooni- ning toote- ja teenusearenduse tegevusi, investeeringuid tootlikkuse tõstmiseks ja arengu kitsaskohtade kõrvaldamiseks, samuti

turunduse ja müügiarenduse tegevusi. „Nii loodame pakkuda kohalikele inimestele paremaid elutingimusi ja pidurdada rahvastiku väljarännet,“ lisas Merila.

Kagu-Eesti ettevõtluse arengu toetusmeetme kogueelarve aastateks 2019–2023 on ligikaudu 2 miljonit eurot. Toetust saavad taotleda Valga, Võru või Põlva maakonnas tegutsevad mikro- või väikeettevõtjast äriühingud, kes on tegutsenud vähemalt 24 kuud.

Meedet rakendab Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK). Taotlusi saab RTK-le esitada alates 24. juulist kuni 30. septembrini 2019. Toetuse minimaalne suurus on 10 000 eurot ja maksimaalne suurus 50 000 eurot. Kalamajandusliku vähese tähtsusega abi andmisel võib toetuse maksimaalne suurus olla 30 000 eurot. Toetuse maksimaalne

määr on 60% projekti abikõlblikest kuludest. Lisainfot toetusmeetme täpsemate tingimuste kohta leiab Riigi Tugiteenuste Keskuse kodulehelt, lisaks toimuvad nii Võrus, Põlvas kui ka Valgas infopäevad:

- 1. augustil kell 13–16 Võrus (Jüri 12, II korruse saal).
- 2. augustil kell 13–16 Põlvas (Kesk 20, III korruse saal).
- 5. augustil Valgas kell 13–16 (Kesk 11, I korruse saal).

Lisainfo toetusmeetme kohta:

Maarja Mänd
Rahandusministeeriumi regionaalarengu osakonna nõunik
Tel 611 3100
maarja.mand@fin.ee

Tänu ja kiitus teile, kultuursed kaasvaldlased!

Selleaastane osalus- ning külastusrekordeid purustanud juubelilaulu- ja tantsupidu koos oma järellainetusega on juba vaibumas, kuid püsib jätkuvalt rahva meeltes ja keelel. Üle-eestilisse peomeeleolusse andis suure panuse ka Rõuge valla rahvas.

Juba 1. juunil alguse saanud ja kogu Eestit läbinud laulupeo tule teekond jõudis järjega Rõuge valda 16. juunil, mil tuli oli 3,5 tunni jooksul meie kanda ja kaitsta. Tänu meie isetegevuslastele ja aktiivsetele

kogukonnaliikmetele sai tuli valla erinevates paikades väarikalt vastu võetud. Koos meie rahvamajade juhatajatega kokku põimitud tuld tervitav kultuurikava oli peensusteni paika pandud, iga laulusõna ja tantsusamm huviringide juhtide poolt poleeritud. Tule kandjate hoitud laulupeo leeki sai jagatud ka rahvaga, et peomeeleolu jõuaks varakult meie kodudesse. Ürituse turvalisuse ja heakorra eest seisid liikluskorraldajad, haldusspetsialistid ja politsei.

Tule teekond kulmineerus 4.–7. juulil Tallinnas peetud XXVII laulu- ja XX tantsupeoga „Minu arm“.

Tänavusel peol osaleda soovijaid oli rekordiliselt palju, Rõuge valla kollektiividest tantsisid end peole kolm rahvatantsurühma: Sänna segarühm Käsikäes, Haanja Tantsu Mängu Laulu Selts ja Misso naisrahtatantsurühm Häitsmed. Laulukooridest osutusid esinejatena väljavalituteks Rõuge Põhikooli

tütarlastekoor, Rõuge Põhikooli poistekoor ja Rõuge segakoor.

Suur aitäh teile, kes te osalesite tule teekonnal Rõuge vallas või esindasite meid laulu- ja tantsupeol Tallinnas! Suur aitäh esinejatele, ringijuhtidele ja rahvamajade juhatajatele, korraldavale meeskonnale ja esinejate perekonnaliikmetele, tänu kellele kõik õnnestus!

Marko Palo

Kultuuri- ja spordispetsialist

Laulu- ja tantsupeo tule teekond läbi Rõuge valla: Saru, Mõniste, Kangsti, Rõuge, Haanja ja Uue-Saaluse. Fotod: Viivika Nagel

MTÜ Võrumaa Partnerluskogu LEADER projektitoetuste 2019. aasta taotlusvoor ettevõtluse meetmetele on avatud 4.–11. septembrini 2019

LEADER EESTI

European Union

Võrumaa Partnerluskogu

Projektitoetust saab taotleda kahest alameetmest:

- alameede 2.1 ettevõtluskeskkonna arendamine
- alameede 2.2 väiketootmisettevõtete arendamine

Taotlusi saavad esitada Antsla, Rõuge ja Võru valla territooriumil vähemalt ühe aasta tegutsenud mikro- ja väikeettevõtjad, füüsilisest isikust ettevõtjad, kohalikud omavalitsused, mittetulundusühingud ja sihtasutused v.a. Orava ja Misso piirkond.

Projektitaotluste hindamise tähtaeg Võrumaa Partnerluskogus on hiljemalt 4. detsember 2019. Taotlusvooru eel toimub infopäev taotlejatele esmaspäeval 5. augustil kell 14.00 Võru Riigimaja II korruse saalis Jüri tn 12 (sissepääs L. Koidula tn poolsest uksest).

Taotlused tuleb esitada PRIA e-teenuse keskkonna kaudu väljakuulutatud taotlusvooru viimasel päeval hiljemalt kell 16.00.

Täpsem info Võrumaa Partnerluskogu kodulehel: <https://voruleader.ee/2019-taotlusvoor>.

Kiriku teated

Kirgastamispuha

4. august kell 11.00 armulauaga jumalateenistus

10. pühapäev pärast nelipüha

18. august kell 11.00 armulauaga jumalateenistus

11. pühapäev pärast nelipüha

25. august kell 11.00 armulauaga jumalateenistus

SURNUIAPÜHAD

11. august kell 11.00 **Pütsepa kalmistul**

kell 12.00 armulauateenistus Ruusmäe kirikus

kell 13.00 **Plaani kalmistul**

Koguduse liikmeannetust on võimalik tasuda kantsleis T, N ja P kell 10.00–14.00 või ülekanedega Rõuge koguduse pangaarvele EE 501010402007421005 (selgitusse märkida nimi ja aasta, mille eest tasutakse).

Raske on igavana superstaariks saada – ehk mida teevad õpetajad suvevaheajal

Leesi Peedumäe. Foto: SA Innove

Ruusmäe juurtega noor füüsikaõpetaja Leesi Peedumäe töötab Põlva Gümnasiumis. SA Innove on valinud just tema üheks heaks näiteks, kelle loo kaudu õpetajaametit tutvustada ja väärtustada.

Kui küsida õpetajalt, mis on tema töö kolm kõige suuremat plussi, vastatakse sageli kulunud naljaga: „juuni, juuli ja august“. Kas pedagoogi ameti oluliseks motivatsiooniks olev pikk suvevaheaeg on aga õpetajaameti täielikuks unustamiseks või hoopis enesearendamise aeg? Põlva Gümnaasiumi noor ja aktiivne füüsikaõpetaja Leesi Peedumäe näeb pikas suvepuhkuses võimalust enda teadmisi ja maailmapilti

laiendada, et seda hiljem noortele edasi anda.

Juba teismelisest peale raskustes õpilastele eratunde andnud Leesi Peedumäe on üks neist õpetajatest, kes suvel kindlasti ainult käed rüpes ei istu. „Kahtlemata arendavad paljud õpetajad suvel end ainealaselt. Ka mina plaanin sellega tegeleda. Samuti on mõned eratunnid vaja anda. Lisaks arvan ma, et õpetaja peab olema pädev üldisemalt kui ainult tema õpetatav aine. Seega saab suvel tegeleda erineva kirjanduse lugemisega, mõnel koolitusel osalemise ja muu sarnasega. Eriti oluline oleks minu hinnangul ennast pidevalt arendada psühholoogia valdkonnas,“ kirjeldab füüsikaõpetaja.

Põnev inimene suudab oma eeskujuga rohkem korda saata

Leesi sõnul võib õpetaja töö olla üsna pingeline ja intensiivne ning puhkus seetõttu äärmiselt vajalik. „Pikk puhkus annab võimaluse tegeleda soovi korral hoopis teiste valdkondade ja tegevustega ning sageli hoiab just see paljusid õpetajaid vaimselt ja emotsionaalselt vormis. Lisaks annab vaba suvi võimalusi, mida teistel erialadel sageli ei eksisteerigi. Õpetaja võiks olla igakülgseks haritud ja põnev inimene, seda rohkem suudab ta oma eeskujuga korda saata,“ märgib Leesi.

Õpetajatel on Leesi hinnangul harukordne võimalus jõuda korraga paljude noorte inimesteni. „See on väga väheste ametite

privileeg. On üsna selge, et kui kellelgi on soov midagi suurt muuta, siis peab sõnumit levitama. Üksi ei jõua suurte missioonidega kaugale. Näiteks ma võin ju ainuisikuliselt palehigis prügi sorteerida, aga terve riigi mastaabis ei mõjuta see midagi. Kui ma aga õpetajana meelitan oma 200 õpilast koos nende peredega seda tegema, siis mõju on juba märkimisväärne. Ning kui sellist mõtteviisi edastavad veel 200 õpetajat üle Eesti, siis väikesed arvutused näitavad, kui kiiresti võivad positiivsed käitumised ja mõtteviisid levida,“ toob Leesi näite ja lisab, et seetõttu peaksidki tema hinnangul õpetajad olema parimatest parimad.

Investeering iseendasse kasvatab autoriteeti Võimalus suve jooksul arendada mõnd oma hobi või võtta ette hoopis midagi uut, teeb Leesi Peedumäe hinnangul õpetajat huvitavamaks ja kokkuvõttes autoriteetsemaks. „Inspireeriv õpetaja on veidike nagu superstaar, kelle moodi tahetakse olla. Kui soovitakse edasi anda väärtuslikke õppetunde, tuleb tähelepanust. Raske on tähele panna igavat inimest, samamoodi nagu raske on saada igavana superstaariks.“

Superstaariks on Leesi hinnangul võimalik saada ka õpetajana. „See muidugi ei saa osaks igapäevaelu, aga kõigil õpetajaametis on võimalus põhimõtteliselt olemas. Osadest meist saavad legendaarsed õpetajad, superstaarid, keda

teavad, tunnevad ja imetlevad tuhanded inimesed. Neile, kes vajavad tähelepanu ja tähtis olemise tunnet, võib see olla suur motivaator. Kuulsuse jahis tuleb muidugi olla ettevaatlik, et see ei saavutata alatute ning odavate võtetega ja et see on ikka imelise töö kaasnähtus, mitte omaette eesmärk,“ märgib Leesi ning lisab, et superstaarist õpetajaks saamise nimel tuleb pingutada, ennast pidevalt arendada ja omada huvitavat elu ka koolist väljaspool.

Leesi ise on suur reisisõltlane ja tegeleb suvel tavaliselt rändamisega. „Seni olen võtnud ette pikki 1,5 kuu pikkuseid ringreise Euroopas või uurinud lähemalt teist poolt maakerast. Muul ajal nii pikalt Austraaliat või Aasiat avastada ei saa. Reisimise jooksul saab muidugi tegeleda just enesearendamisega.“

Sel suvel on Leesi aga otsustanud vahelduseks nautida Eesti suve. „Ilmselt mahub minu päevadesse ohtralt matku, raamatuid, tantsu, pilliõpet ja molutamist, sest oma mõtete korrastamine ja sügiseks välja puhkamine on õpetaja kõige olulisem suvine ülesanne.“

Õpetajaametit tutvustav sihtasutus Innove on Eesti hariduse kompetentsikeskus. Koostöös Haridus- ja Teadusministeeriumiga on sihtasutuse eesmärk edendada ühiskonnas õpetajaameti väärtustamise ja atraktiivsuse kasvu. Õpetajaameti väärtustamise ja atraktiivsuse kasvu toetab Euroopa Sotsiaalfond.

Rõuge valla külade päev rõõmustab jälle

Pikkade traditsioonidega Rõuge valla külade päev toimub tänavu teisipäeval, 20. augustil Püssa küla eestvedamisel. Päev leiab aset Püssa küla platsil ning algab kell 15.00.

„See on koht, kus külad saavad kord aastas kokku. Näha vanu tuttavaid ja kohtutakse uutega – tõeline kogukonna kokkusaamine,“ sõnas tänavuse külade päeva peakorraldaja Väino Marjak.

Püssa külal on 20. augustiks suurejoonelised plaanid. „Meie külale on alati väga meeldinud mänguliselt võistelda, nii ka nüüd. Kavas on näiteks murutraktori vigusõit ja muruniiduki vigurjooks, loomulikult ka kõigile jõukohane teatevõistlus, köievedu, mälumäng ...“ loetles Marjak.

Kõik võistlused on meeskondlikud. **Igast külast või kohalikust seltsist on oodatud vähemalt 6-liikmeline võistkond**, kus on kolm meest ja kolm naist. Võistluspäeva lõpus antakse loomulikult välja ka auhinnad.

RÕUGE VALLA KÜLADE PÄEV

20. AUGUSTIL KELL 15.00
PÜSSA KÜLA PLATSIL

MUHE OLEMINA OMADEGA: KELMIKAD JA TÕSISEMAD MEESKONDLIKUD MÕÕDUVÕTMISED, ELAV MUUSIKA, LASTEPROGRAMM, KOHALIKE UUNIKUMAUTODE NÄITUS JA HINDAMINE, KÄSITÖÖ NÄITUSMÜÜK, ÜHISELT KAETUD LAUD, AVATUD PUHVET. TOIMUB RÕUGE VALLA SUVEVOLLE FINAAL.

INFO: VÄINO MARJAK (5622 0512)

Mõeldud on ka külade pise-matele: omad mängud ja võistlused ootavad ka lapsi.

Muusikat pakuvad Heino Kartsepp ja Peeter Lumi.

Külade päeva kõrval saab paralleelselt jälgida tulist Rõuge valla suvevolle finaaloostlust.

Kavas on ka üht-teist uut:

Kõik Rõuge valla **uunikum-autode** omanikud on oodatud kohale oma vanaautoga, sest toimub Rõuge uunikumautode näitus ja parima valimine! Uunikumautod saavad parkida peoplatsi kõrval, samas kui ülejäänutel tuleb mõned sammud rohkem kõndida.

Käsitööhuviliste näputöö on oodatud **näitusmüügile!**

Süüa saab mitmel moel. Traditsiooniliselt võtab iga küla või seltskond kaasa üht-teist **ühisele piknikulauale**, Püssa küla pakub aga mulgi putru ning avatud on puhvet.

Tulge kogu küllaga!

Raamatupidajad Mõniste ja Varstu teenuskeskustes:

Sularahatehinguteks ja arvete maksmiseks on valla raamatupidajad lähinädalatel nii Mõniste kui Varstu teenuskeskustes kohal järgmistel aegadel:

7. augustil kell 8.00–17.00 Mõnistes ja Varstus

14. augustil kell 8.00–12.00 Varstu teenuskeskuses

kell 13.00–17.00 Mõniste teenuskeskuses

Täpsem info finantsosakonna telefonil 785 9352.

www.loodusegakoos.ee
#aardemets

METSA-AARETE ÖÖ PÄHNIS 7.08

Meeleolukas metsa-aarete öö
saab alguse **SILVER SEPA**
kontserdiga kell **19.30**.

Põnev aareterada kogu perele
ootab avastamist kuni keskööni!
Rajalt leiad ka Soome metsakunsti
näituse **PECKO**.

Võta kaasa piknikukorv ja taskulamp!

RMK

RÕUGE KUNSTIKUURIS

N 8. AUGUSTIL ALGUSEGA KELL 19

TUULIKKI BARTOSIK

+ erikülastamine **Malle Vissel** eesti löötsal

9. augustil 2019

TIPUD KOKKU

TÕRVIKUMATK

Lõunatippu

Matkajuht Silver Sild

19:30 väljasõit Mõniste Rahvamaja juurest
(matka alguspunkti ca 8 km sõidame oma
masinatega)

TASUTA!

Korraldaja: Mõniste Rahvamaja Info: 53327560

HEA RÕUGE VALLA ETTEVÕTJA!

OTSID OMA ETTEVÕTTESSE AJUTISELT VÕI PÜSIVALT
TÖÖJÕUDU?

SAADA OMA ETTEVÕTTE TÖÖKUULUTUS

A) VALLA AJALEHTE
AADRESSILE KOMMUNIKATSIOON@RAUGE.EE

B) VALLA MEILILISTI
AADRESSILE RAUGE@RAUGE.EE
(NB! SELLEKS PEAB OLEMA ISE EELNEVALT LISTIGA LIITUNUD)

**C) KUULUTUSTEPORTAALI KOHALIKULT
KOHALIKULE**
AADRESSIL KOHALIKULE.EE

INFO: KOMMUNIKATSIOON@RAUGE.EE

Augusti lõpuni saab vallast taotleda toetust mittetulunduslikuks tegevuseks

Suvi liigub järjekindlat aina sügise poole. Kindlasti on meie kohaliku elu edendajatel
sahtlipõhjad täitunud ideede ja mõtetega, mis ootavad teostamist. Nüüd on aeg
sahtlite suurpuhastus ette võtta ja oma ideed ellu viia!

Tuletame meelde, et Rõuge valla mittetulundustegevuse toetust oma tegevuse
edendamiseks, külaelu arendamiseks ja ürituste läbiviimiseks saab taotleda 31.
augustini. Täpsem info toetuse andmise ja tingimuste kohta on leitav valla kodulehel
aadressil www.rauge.ee. Taotlus tuleb esitada vormil, mille leiab ka Rõuge valla
kodulehe menüüst Seltsi- ja külaelu -> Mittetulundustegevuse toetus.

Anneli Piigli
Ettevõtlus- ja projektspetsialist

MÕNISTE RAHVAMAJA VÄLILAVAL

10. augustil kell 21:00

TIPUD KOKKU

KONTSERT JA SIMMAN

* ÜHISLAULMINE ja LÕÖTSPILLILOOD
Malle Vissel

* Mõniste RM segarahvatantsurühm

* Ott Kaasik ja Mõniste Kooli
Muusikapesa õpilased

ÜLLATUSKÜLALISED

ans. MAHMÕR

**AVATUD
KOHVIK**

Pidu tasuta või annetus pillimeeste toetuseks.
Korraldajad: Murtud Rukkilille Ühing, Mõniste Rahvamaja, Rõuge Vallavalitsus

SUVE-ERI
ONU HEINARI LOOD
 Etendus kahes vaatuses

1. augustil
kell 20
Suure Munamäe
vabaõhulaval

Onu Heinarina
laval
INDREK
TAALMAA

Piletid müügil Piletimaailmas hinnaga 16 € ja 14 € (õpilased ja pensionärid)
 Etenduse päeval ainult kohapeal hinnaga 17 € ja 15 €

Alle-Saija Teatristuudio esitleb

Ingrid Ulst
...ja õunapuud õitsevad
 ühe Võrumaa pere lugu

Reedel, 23. augustil
 algusega kl 19:00

Filmi Vargamäe
 külastuskeskuses

Pilet 8 EUR

LUUTSNIKU
KODUKANDI-
JA KOOLI AASTAPÄEVA
TÄHISTAMINE

03. augustil kell 12.00

mõisa pargis

Esinevad Ruusmäe ja Haanja tantsijad,
 lauljad, Viitina meesansambel ja
 külalised Lätimaalt.

Pakutakse suupisteid ja kohvi.

Osalustasu 10 eurot.
 Info tel
 51 99 0200

RÕUGES
 ÖÖBIKUORU VILLAS
 11. AUGUSTIL 2019 • KELL 18.00

Maarja-Liis
Reus

AKUSTILINE KONTSERT *Ruldne põld*

Kutse

KALLID ENDISED RUUSMÄE KOOLI
ÕPILASED, ÕPETAJAD JA TÖÖTAJAD!

OLETE OODATUD 10. AUGUSTIL 2019
RUUSMÄE HARIDUSELU 185
RUUSMÄE KOOL 155
TÄHISTAMISELE

PÄEVAPROGRAMM:
KELL 16.00-17.00 registreerimine
KELL 17.00 -18.00 kontsert- aktus rahvamajas
KELL 18.15 - 18.30 Elmar ja Helgi Partsi pingi avamine
KELL 18.30 - 21.00 lendude kokkusaamised, pildistamised, söömine
KELL 21.00 pidu ansambliga FANTAASIA

Korraldajad paluvad kasutada eelregistreerimist, kandes osalustasu
 MTÜ Ruusmäe Noorteklubi a/a EE172200221027481106 Swedbank AS.
 Selgituseks Ruusmäe kooli aastapäev ja kindlasti lisada ees- ja perekonnanimi.

Osalustasu eelregistreerideskuni 15. juulini - 8 eurot, 15. juuli kuni 01. august - 10 eurot, kohapeal - 15 eurot.

Lisainfot jagavad Urmas Veevoja 517 4578 ja Sirje Pärnapuu 516 5728

MRÜ

Olete oodatud

RUKKILILLE PÄEVALE

Rõuge vallas Mõniste külas
 Eesti Kodu mälestuskompleksis
 (Mõniste-Kuutsi tee tee 2,2 km)

laupäeval, 10. augustil kell 13.

Kavas Rukkilille Päeva avamine, tervitussõnad, mälestusmärgi
 "Vaikuse karje koopasuu" avamine, puu istutamine, kodukeele
 lugude võistluse, loodusräja läbimine, sõdurisuppi pakub
 naiskodukaitse Võrumaa piirkond.

Teid ootavad MTÜ Murtud Rukkilille Ühing, MTÜ Mehkamaa
 Kultuuriselts, kodutütarde ja noorkotkaste Mõniste rühmad.

Lisainfo:
 Enno Uibo
 Murtud Rukkilille Ühingu esimees
 538 53941
 info@rukkiill.ee

Rõuge priitahtlike pritsimeeste käraja 2019

Rongkäik **Võistlused** **Tegevusi kogu perele**

Laupäeval, 3. augustil
kell 15.00 Rõuge pargis

Eesti Mees **Hellad Velled**

Isekorraldub TÄIKA
Rõuges

REEDEL, 2. AUGUSTIL
KL 16-18.00
SAARSILLA KOHVIKU KÕRVAL
HEINAMAAL

Trehvämi Rõugõn!

TOIMETAJA: Viivika Nagel, kommunikatsioon@rauge.ee
 TIRAAŽ: 2444
 KÜLJENDUS: Arman Projekt OÜ,
 kalurileht1@gmail.com, tel 5649 5252
 VÄLJAANDJA: Rõuge vallavalitsus, Ööbikuoru tn 4,
 Rõuge alevik, tel 785 9312, www.rauge.ee

LOE DIGILEHTE: www.rauge.ee/ajaleht
 Toimetajal on õigus avaldamiseks saadetud artikleid toimetada
 ja lühendada.
 Kaastööd järgmise lehe jaoks on oodatud 9. augustiks
 e-posti teel aadressile kommunikatsioon@rauge.ee.

